

## איוב בחז"ל

1. בבא בתרא טז ע"א – כתב יד פזרו

ויאמר ה' אל השטן השמת' לבך אל עבדי איוב כי אין כמוהו באר' וגו' ועודנו מחזי' בתומתו ותסיתני בו לבלעו חנם אמ' ר' יוחנן אילמלא מקרא כתוב אי איפשר לאומרם כאדם שמסיתין אותו וניסת ויען השטן את ה' ויאמר עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו: ואולם שלח נא ידך וגע אל עצמו ואל בשרו אם לא על פניך יברכך ויאמר ה' אל השטן הנו בידך רק את נפשו שמור: ויצא השטן מאת פני ה' ויך את איוב וגו' אמ' ר' יצחק קשה צערו של שטן יותר משל איוב משל לעבד שאמ' לו רבו שבור חבית ושמור את יינה אמ' ריש לקיש הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות הוא שטן כתיב ויצא השטן מאת פני ה' הוא יצר הרע כתיב הכא רק רע כל היום וכתוב הכא רק את נפשו שמור הוא מלאך המות דכתיב רק את נפשו שמור במתניתא תנא יורד ומתעה עולה ומרגיז נוטל רשות ונוטל נשמה

רבי אלעזר ור' יוחנן

2. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ה עמוד ב

רבי אלעזר חלש, על לגביה רבי יוחנן. חזא דהוה קא גני בבית אפל, גלייה לדרעיה ונפל נהורא. חזייה דהוה קא בכי רבי אלעזר. אמר ליה: אמאי קא בכית? אי משום תורה דלא אפשת - שנינו: אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים! ואי משום מזוני - לא כל אדם זוכה לשתי שלחנות! ואי משום בני - דין גרמא דעשיראה ביר. אמר ליה: להאי שופרא דבלי בעפרא קא בכינא. אמר ליה: על דא ודאי קא בכית, ובכו תרוייהו. אדהכי והכי, אמר ליה: חביבין עליך יסורין? אמר ליה: לא הן ולא שכרן. אמר ליה: הב לי ידך, יהב ליה ידיה ואוקמיה .

3. משנה סוטה פרק משנה ה

בו ביום דרש ר' יהושע בן הורקנוס לא עבד איוב את הקדוש ברוך הוא אלא מאהבה שנאמר (איוב י"ג) הן יקטלני לו איחל ועדיין הדבר שקול לו אני מצפה או איני מצפה תלמוד לומר (שם כ"ו /כז/) עד אגוע לא אסיר תומתי ממני מלמד שמאהבה עשה אמר רבי יהושע מי יגלה עפר מעיניך רבן יוחנן בן זכאי שהיית דורש כל ימך שלא עבד איוב את המקום אלא מיראה שנאמר (שם א') איש תם וישר ירא אלהים וסר מרע והלא יהושע תלמיד תלמידך למד שמאהבה עשה:

4. מלבי"ם סוף ההקדמה לאיוב

ותשלום הוכוח הלז הכריע ה' בעצמו ע"י שנגלה אליו מן הסערה, אז ראה בראיה נבואית שהיא למעלה מהשגת החושים, כי ה' משגיח על בני אדם ועל מעשיהם, וכי נפשו היא בת אלהים וחיה בעת הפרידה מן הגוף, דבקה אז באלהיה, כי ענין הנפש בעת החזון הוא עצמו ענינה אחר הפרידה עת תשוב לצרור החיים את ה' אלהיה, ואז לא תצטרך עוד לראיית השכל ולא למופת התבונה ולא לאמונה, כי ראיית חוש הנבואיי היא הידיעה הברורה בלא שום ספק למעלה מכל הכרה וידיעה, באופן שאמתיות אלה שאין לחוש מבוא בהם כולם נודעו מאלהים ע"י גילוי שכינתו וע"י הופעת הנבואה, שזה מחסד אלהים אל בני אדם, שכן

נתגלו האמתיות ושרשי האמונות בידיעה ברורה ע"י אדון הנביאים אשר דבר ה' עמו פנים אל פנים, ויראהו את כבודו.

אז הודיע, כי איוב לא סר מהאמין בלבבו בכל אלה, ולא הסתפק כלל לא בהשגחה ולא בשכר ועונש ולא בחפשיית הבחירה וכל מה שדבר עד הנה היה רק בפיו לא בלבבו, והיה רק כחוקר ומבקש הדרך איך ימצא יסוד לאמונות האלה עפ"י השכל והמחקר, עד שלכן מצא חן בעיני ה' וישב את שבותו ויוסף כל אשר לו למשנה.

## 5. מדרש תהלים מזמור כו

שפטני... דבר אחר זהו שאמר הכתוב אוהב מוסר אוהב דעת (משלי יב א), ארבעה הן שלקו, [אחד לקה והיה מבעט, אחד לקה והיה מצחק, ואחד לקה ומבקש אוהבו, ואחד אמר למה הרצועה תלויה הכוני בה]. אחד לקה והיה מבעט, זה איוב שלקה ובעט, וכן הוא אומר אל (אלהי) [אלוה] אל תרשיעני הודיעני על מה תריבני הטוב לך כי תעשוק (איוב י ב ג), למה אני לוקה, מה עשיתי לך, אמור לי מה חטאתי, כמה לי עונות וחטאות [פשעי וחטאתי הודיעני] (איוב יג כג), יודע אני שהרשות בידך ואתה עושה לי כך, ארץ אל תכסי דמי ואל יהי מקום לזעקתי (שם טז יח), וזה שלקה ובעט. והשני שהיה לקה והיה מצחק, זה אברהם, שנאמר ויפול אברהם על פניו ויצחק (בראשית יז יז), ולמה היה אברהם דומה, למי שמכה את בנו ונשבע להכותו, אמר ליה בני נשבעתי להכותך, אמר ליה הרשות בידך, היה מכהו סבור שיאמר לו הבן דיי, כיון שלקה אמר האב דיו הכאתו, כך וירא ה' אל אברם ויאמר אליו אני אל שדי (בראשית יז א), אני הוא שאמרתי לעולמי דיי, אני הוא שאמרתי לנסותך דיי. השלישי היה לוקה ומבקש מאוהבו, זה חזקיהו, וכן הוא אומר ויסב חזקיהו פניו אל הקיר (ישעיה לח ב). והרביעי אמר למה הרצועה תלויה הכוני בה, זה דוד, שנאמר לדוד שפטני (אלהים) [ה'], וכן אמר שלמה אוהב מוסר אוהב דעת (משלי יב א), וכן דוד אמר אשרי הגבר אשר תיסרנו י (תהלים צד יב).

## 6. בבא בתרא טז ע"א

יתבי ההוא מרבנן קמיה דר' שמואל בר נחמני, ויתבי וקאמר: איוב לא היה ולא נברא אלא משל היה. א"ל, עליך אמר קרא: איש היה בארץ עוץ איוב שמו. אלא מעתה, ולרש אין כל כי אם כבשה אחת קטנה אשר קנה ויחיה וגו', מי הוה? אלא משל בעלמא, הכא נמי משל בעלמא. א"כ, שמו ושם עירו למה? רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרוייהו: איוב מעולי גולה היה, ובית מדרשו בטבריא היה.

## 7. בבא ברא פרק א כתב יד פריס

יתבי ההוא מרבנן קמי' דר' שמואל בר נחמני וקא' איוב לא היה ולא נברא אלא למשל היה אמ' לו עליך אמ' קרא איש היה בארץ עוץ איוב שמו אלא מעתה ולרש אין כל כי אם כבשה אחת וגו' מי הוה אלא משל בעלמא הכא נמי משל בעלמא אמ' ליה ולטעמיך ושם עירו למה